

TÜRKİYE'DEKİ SOSYOLOJİ DERNEKLERİ

Prof.Dr.Nilgün ÇELEBİ

İnsan hayatını çevreleyen her tür birliktelik için düzen, istikrar, öngörülebilirlik önemlidir. İlişkilerimizi boşlukta değil sosyal ortamlarda kurar dolaşım ağlarında zenginleştiririz. Sosyal olan kaygan, biçimsiz, kuralsız değil, tersine, görünür görünmez ilmeklerle bağlı, oldukça kavi bir yapılanmadır. Kuşkusuz her şey değişir ama her şeyin değişmeye açık olması sosyal hayatın bulutlar gibi renkten renge, biçimden biçime geçen, akarsular gibi ele avuca sığmaz akışkanlıkta, şeytanarabası gibi nefesimizle bile dağılmaya hazır bir gerçeklik olduğu anlamına gelmez. Hayatımızı nispeten süreklilik arz eden, tekil olaylardan yinelenebilir olgulara doğru ilerleyen, tamamlanmış olmasa da olgusallaşma, yapısallaşma yolunda olan, tek tip olmasa da standardize olmaya yönelimli ilişki ağları içinde kurar yürütürüz. Bu bağlamda ikincil ilişkilerin kurumsallaşma yönündeki yolculuğu, birliklere, kurumlara, örgütlere doğru gidişi incelenmeye değer bir süreç olarak karşımıza çıkar. Bu süreç sadece sosyal bir dönemeci, bir kavisi, bir menderesinin fotoğrafı olduğu için önemli değildir. Aynı zamanda sosyolojinin önemli bir analitik ayrıştırma aracı olan mikro, mezzo ve makro seviyelerin belirginleştirilebilmesi için de yararlıdır. Yapılaşmaya, olgusallaşmaya, kurumsallaşmaya, örgütlemeye giden her süreç fiillerin amelleşmeye, bireysel ya da kolektif aktörlerin amilleşmeye doğru yönelmesine de işaret eder. Bu gidiş mikrodan makroya uzanan yolun ortalarına, mola yerleri diyebileceğimiz mezzo seviyeye denk gelir. Bu mola yerlerinde, bu dinlenme kafelerinde aktörlerin tekil sunumlarına başkalarının değerlemelerde bulunulur, onlara yeni değerler katılır. Bu seviye olan bitenin, yapılıp edilenin nirengiye vurulduğu alandır/andır. Birincil grup içindeki muhataplar arasında yapılıp edilenin, söylenip yazılanın, yorumlanmış olanın bu kez ikincil ilişki ağlarında, yığınlarda, kategorilerde, kurumlarda, derneklere, tüm mezzo seviyenin insan birlikteliği formlarında diğerlerince yeniden değerlendirmeye tabi tutulduğu, yapılıp edildiği, söylenip yazıldığı, yeniden yorumlanıp yeniden sunulduğu, tedavüle sokulduğu zaman/mekândır. Bu sirkülasyon sürecinde sosyal olan bir yandan değerlenmeye tabi tutulurken yapılaşmaya, olgusallaşmaya doğru giderken bir yandan da sosyal hayatı bizim için daha güvenle yaşanabilen bir hayat alanı haline getirir. Olan bitenin dolaşım sürecine aktif olarak katılmamış olanlarca da daha bir algılanabilir, anlaşılabilir, paylaşılabilir, model alınabilir, olmasına katkıda bulunur. Olgusallaşmalar, yapısallaşmalar, kurumsallaşmalar hayatı daha kolaylaştırır, basitleştirir, yaşanabilir, katlanabilir, elle tutulabilir, kestirimelebilir, dile getirilebilir, ifade edilebilir, anlatılabilir, iletişime konu edilebilir kılar.

Bilgi (önceleri genellikle bilim derdik) dalları da kendilerine özgü bir sosyal hayat alanına sahiptir. Dolayısıyla onlar da yukarıda resmettiğimiz tablonun içinde yer alır. Bilgi dallarının olgusallaşma, yapılaşma, kurumsallaşma, örgütlenme yolunda sağlam adımlar atmış olması beklenir. Bilgi dallarının diğer bir adı da disiplindir. Disiplinli olmak bilgi üretiminin önceden belirlenmiş kimi kurallara bağlı olarak gerçekleştirilmesi gerektiğine imada bulunur. Kuşkusuz, bu kurallar zaman içinde değişir, hatta ihlal de edilir, çiğnenir de. Ama bu ihlal edişlerin bile bir yolu yordamı, usulü erkânı, kuralı kaidesi vardır. Aynen “sanat eseri olan resim” ile “süprüntü” arasındaki fark gibi. Sanattaki veya bilimdeki kural ihlalinin cehaletten değil bilinçli bir anlayış farkından kaynaklanması beklenir. Bu sebeple de bu tür ihlaller ciddi birer eylem olarak görülür.

Bilgi gövdeleri içinde kapsadığı alanı ve o alanda neyi neden nasıl ne için yaptığı konuları kuruluşundan bu yana sorgulanan, bu haliyle de disipline edilmesi dünyanın her yerinde biraz zor olan dallardan biri de sosyolojidir: Bilimlerin kraliçesi olan sosyoloji. Sosyolojinin dünyadaki serencamının bir gömlek daha maceralısını Türkiye’de yaşadığını ileri sürmek

mümkündür. Çünkü Türkiye'deki sosyoloji çalışmaları Türkiye'nin sorunlarına Türkiye içinden nasıl çare üretilebilir sorusundan değil fakat başka coğrafyalarda farklı tarihsel ve kültürel ortamların sorunlarına üretilen cevaplardan Türkiye'ye en iyi uyarlama nasıl yapılabilir sorusundan hareketle başlamıştır. Kuşkusuz bu noktada sosyolojinin Türkiye'deki kurucu adlarını doğrudan yermek hakkaniyete uygun bir tavır olmaz. Çünkü sadece onlar değil onlardan sonra gelen kuşaklar da BİLİM'in zaman-mekân üstü, genel-geçer bir etkinlik olduğu epistemolojik/metodolojik anlayışıyla yetişmişlerdi, yetişmiştik. Onlar ve bizler "Bilimsel doğru"lardan bilgi'den, teori'den değil kavram'dan hareket etmek gerektiğini çok sonradan fark ettik. Bilimin doğasına ilişkin anlayıştaki bu değişimin Türkiye'deki sosyologların çalışmalarına yansımaları zaman aldı. O günlerden bu güne gelindiğinde, aradaki zaman diliminde Türkiye'deki sosyolojinin kendini bulma arayışının yansıdığı alanlardan bir diğeri ise bu bilgi gövdesinin kurumsallaşması olduğunu görüyoruz.

Türkiye'deki sosyolojinin kurumsallaşmasını eğitim alanında orta öğretim ders programlarına girişten üniversitelerde bağımsız bölüm olmaya giden zincirde, sosyoloji kelimesini başlığında kullanan dergi ve kitap türü her tür akademik yayınlarda ve münhasıran sosyoloji ve sosyologlarla ilgilenmeyi amaçlarının başında belirten derneklerin kurulmasında izlemek mümkündür. Daha spesifik olarak iş dünyasının, işverenlerin iş düzenlerinde sosyolog istihdamına yer vermeleri de bir diğer kurumsallaşma işareti olarak alınabilir. Burada üzerinde durulacak olanlar ilgi alanlarını sosyoloji, sosyologlar olarak ifade eden derneklerdir. Dernekleşme önemlidir. Zira dernekleşme kurumsallaşma yolunda atılan bir adımdır. Kurumsallaşma yolunda adım atılması ise ne'liğini, kimliğini, işlevini, benzerlerini, benzerlerinden farkını, bütünleşebileceklerini, işbirliği yapabileceklerini, muhataplarını, kapsadıklarını, ötekileştirdiklerini, rakiplerini, çatışabileceklerini, sömürücülerini, kullanmaya yeltenicilerini sorgulamak, masaya yatırmak, aşikar hale getirmek, üzerinde konuşmak, kendini canlı bir sosyal hayat alanı olarak belirginleştirmek yolunda adım atmaya başlamak demektir. Dolaşım ağına dahil olmak, değerlemelere açık olmak demektir. Bu anlamda bir gelişme hatta özgüven işaretidir de.

Aşağıda görüleceği gibi geçmişten günümüze Türkiye'de sosyolojiyle ilgili 10 dernek kurulmuştur. Bunlardan halen aktif olan altı dernektir: Sırayla **Türk Sosyal Bilimler Derneği**, **Sosyoloji Derneği**, **Sosyoloji Mezunları Derneği**, **Sosyologlar Derneği**, **Yeniden-Sosyoloji Derneği** ve **İzmir Sosyoloji Derneği**. İlk dört dernekle ilgili enformasyon ilgili literatürden özetlenmiştir. Son altı dernekle ilgili enformasyon ise adı geçen derneklerin web sayfalarından aynen alıntılanarak sunulmuştur. Derneklerin tanıtımına tarafımızdan ne bir ekleme ne de bir değerlendirme yapılmıştır. Halen aktif olan altı derneğin sosyolojinin kurumsallaşmasına katkısının seviyesinin bu gün değil fakat belirli bir süre geçtikten sonra daha sağlıklı olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Ancak ilk bakışta dikkat çeken husus her derneğin kendini diğerlerinden bazı açılardan farklılaştırmaya özen gösterdiğidir. Bazıları alanda çalışan sosyologların mesleki konumları üzerine yoğunlaşırken bazılarının akademisyenlerin ihtiyaçlarına odaklandığı ifade edilebilir. Bu tablo sosyolojinin meslek mi yoksa akademik ilgi alanı mı olduğu tartışmasının bir yansıması olarak görülebilir. Dikkati çeken diğer bir husus ise eski tarihli derneklerin şube kurulmasına eğilimli olmamalarının yeni derneklerin açılmasını tetiklediğidir. Bu ise gücün tekelleşmesinin alan hakimiyetini yaygınlaştırma beklentisine hizmet etmediği, tersine, yeni güç odaklarının ortaya çıkmasına yol açtığıdır. Her iki durumun da incelenmesinin özel birer sosyolojik araştırma konusu olduğunu vurgulamakta fayda vardır. Aşağıda Türkiye'deki sosyoloji dernekleri kuruluş yıllarındaki sıraya göre verilmektedir.

1-TÜRK BİLGİ CEMİYETİ

Daha önceki çeşitli yayınlarımızda da belirtildiği gibi Türkiye’de adında olmasa bile kapsadığını açıkladığı bilgi gövdeleri arasında sosyolojiye de yer veren ilk dernek Türk Bilgi Cemiyeti’dir. İstanbul’da 1913 yılında kurulmuştur. Fransız Akademisi’nden esinlenen ve kurucuları arasında Ziya Gökalp’in de bulunduğu bu dernek 1914 yılında Birinci Dünya Savaşı’nın çıkması üzerine kapanmıştır. Bilgi Mecmuası adında yedi sayı dergi de çıkarmıştır. (Toprak, 1987: 247-254). Türkiye’nin ilk özel üniversitesi olan İstanbul Bilgi Üniversitesi’nin adındaki “Bilgi”nin bu dernekten etkilenmiş olup olmadığı ayrıca sorgulanabilir.

2-MESLEKİ İÇTİMAİ

İkinci sosyoloji derneği “Mesleki İçtimai”dir. İstanbul’da 1918’de kurulmuştur. Kurucusu bir dönem Dar-ül Fünun Sosyoloji Kürsüsü’nde de ders vermiş olan Mehmet Ali Şevki’dir. 1920 yılında Kurtuluş Savaşı sırasında kapanmıştır. Mehmet Ali Şevki aynı adla bir de dergi çıkarmıştır. Mehmet Ali Şevki’nin adı geçen dergide monografisini yayımladığı Kurna köyü aynı zamanda Mehmet Akif Ersoy’un Safahat’i yazdığı köydür. İstanbul’un Anadolu yakasındaki bu köy bugün de aynı adı taşımaktadır. Çok az bir nüfus kaldığı için ulaşımı bile güçlükle yapılabilmektedir. Bu köyün günümüzde sosyologlarımız tarafından özel bir mekân olarak düzenlenebilir. (Sencer, 1988: 34).

3-TÜRK FELSEFE CEMİYETİ

Adında olmasa bile kapılarını açtığı üyeleri arasında sosyologlara yer veren bir diğer dernek 1928 tarihinde açılan “ Türk Felsefe Cemiyeti”dir. Dernek liselerdeki felsefe ve sosyoloji öğretmenlerini üye kabul etmektedir. Bazı kaynaklarda adı “Felsefe ve Sosyoloji Cemiyeti” olarak geçirilse de bu doğru değildir. Dernek kurucuları arasında Hilmi Ziya Ülken vardır. Dernek 1931 yılında kapanmıştır. (Ülken, 1979)

4-TÜRK SOSYOLOJİ DERNEĞİ

Türkiye’deki dördüncü sosyoloji derneği Hilmi Ziya Ülken tarafından 02.12.1949’de kurulan “Türk Sosyoloji Derneği”dir. Dernek 1950 yılında kapanmıştır. (Ülken, 1950: 137-139). Derneğin kuruluşunda Türkiye’yi Uluslararası Sosyoloji Derneği’ne (ISA) üye yapma saikinin etkili olduğu düşünülebilir. Zira ISA başlangıçta çeşitli ülkelerdeki sosyoloji derneklerinin bir üst kuruluşu tarzında kurulmuştur. ISA’ya bireysel üye alımı daha sonra gerçekleşmiştir. Hilmi Ziya Ülken ISA’nın ilk yönetim kurulunda üye olarak görev yapmıştır. (Türkiye’nin ISA yönetim kurulunda bir sonraki temsili yıllar sonra Dilek Cindoğlu’nun seçilmesi ile gerçekleşmiştir. Günümüzde ISA yönetim kurulunda Türkiye’den iki sosyoloğumuz bulunmaktadır: Dilek Cindoğlu ve Ayşe Saktanber).

5-TÜRK SOSYAL BİLİMLER DERNEĞİ

Sosyologlara çatısı altında yer veren beşinci dernek Türk Sosyal Bilimler Derneği’dir. TSBD uzun yıllar Türkiye’deki sosyolog, siyaset bilimci, tarihçi, ekonomist, psikolog, sosyal psikolog, sosyal antropolog, eğitimci, iletişimci ve kent bilimcileri kucaklamış, kongreler düzenlemiş, araştırma projelerini desteklemiştir. TSBD halen aktif olup geniş katılımlı kongrelerini düzenli olarak gerçekleştirmektedir. Derneğin merkezi Ankara’dadır. (TSBD uzun yıllar ISA nezdinde Türkiye’nin sosyologlarının temsil edildiği dernek olarak muamele görmüş, ISA’nın adres listesinde Türkiye için TSBD’nin adı ve adresi yer almıştır. 2000’li yıllardan sonra ISA adres listesinde Türkiye’den Sosyoloji Derneği’nin adı yer almaktadır).

Türk Sosyal Bilimler Derneği 1967 yılında kurulmuş olup dernek kendini şöyle tanıtmaktadır:

Türk Sosyal Bilimler Derneği, Türkiye’de sosyal bilimler alanında çalışanların oluşturduğu bilimsel bir kuruluştur. Tüzüğünde Derneğin asıl amacı, ”Türkiye’de sosyal bilimlerin gelişmesine hizmet etmek, bu yolda çalışmalar yapmak ya da yapılan çalışmalarını desteklemek, sosyal bilimler alanında ampirik araştırmaların çoğalmasını özendirmek, araştırma ve yayın yolu ile Türkiye’nin düşünce hayatına katkıda bulunmak” biçiminde belirtilmektedir. Bu amaç yanında, “Türk sosyal bilimcileri arasındaki iletişimi arttırmak, Türk sosyal bilimcileri ile yabancı meslektaşları arasında yakınlaşma ve işbirliği sağlamak, ortak çalışma olanakları yaratmak” da dernek amaçları arasında yer almaktadır. Türk Sosyal Bilimler Derneği, yukarıda belirtilen amaçları gerçekleştirmek üzere bilimsel çalışmalar yapmakta, araştırmaları desteklemek için kaynaklar bulmakta, bilimsel kongre, konferans ve sempozyumlar düzenlemekte, yayınlar yapmakta, bilimin yaygınlaşması ve gelişmesi için çeşitli olanakları değerlendirmektedir. Bir yandan da dış dünyaya açılarak, bilimsel çalışmaları izlemekte, dış ilişkileri geliştirmeye çalışmakta, ayrıca bu yolla, Derneğin yaşamasına ve etkinliklerine kaynak sağlamaktadır.

6-SOSYOLOJİ DERNEĞİ

Altıncı dernek 1990’da kurulan “Sosyoloji Derneği”dir. Ankara’da kurulan derneğin şubesi bulunmamaktadır. Derneğin elektronik ortamda düzenli yayımladığı Sosyoloji Araştırmaları Dergisi bulunmaktadır. Dernek düzenli olarak sosyoloji kongreleri organize etmektedir.

Dernek kendini şöyle tanıtmaktadır:

Derneğin Çalışma Koşulları ve Çalışma Biçimleri:

Dernek yukarıda belirtilen amaçları gerçekleştirmek için aşağıdaki çalışmaları yapar:

1. Sosyolojinin ilgi alanlarında (Toplumsal cinsiyet, kadın, yaşlılık, engellilik, çocuk ve gençlik, dezavantajlı gruplar; yoksulluk, göç, kentleşme ve kentsel sorunlar, gecekondulaşma ve kentsel dönüşüm, kırsal ve kentsel kalkınma; aile, eğitim, ekonomi, siyaset, din, sağlık ve hukuk; güvenlik politikaları; sosyal politika ve sosyal sorumluluk; çalışma yaşamı, meslek ve istihdam sorunları; örgüt, toplumsal hareketler; sanayi ve teknoloji; iletişim toplumu ve sorunları, medya ve sosyal medya; şiddet, suç, insan hakları ve demokrasi; çevre ve ekolojik denge; kültür, turizm, spor, sanat ve serbest zaman) araştırma ve çalışmalar yapmak; projeler üretmek; eğitim programları hazırlamak, yürütmek ve belgelemek.

2. Madde 3.1’de adı geçen alanlarda resmi ve özel kurum, kişi ve organizasyonlara danışmanlık hizmeti vermek ve yeterlilik çalışmaları yapmak.

3. Aynı konularda ulusal ve uluslararası makamların hibe programlarına proje yazmak ve yürütmek.

4. Yakın disiplin ve bilim dallarıyla ve bunlara ilişkin kuruluşlarla amaçları doğrultusunda işbirliği yapmak,

5. Bilimsel nitelikte kongre, sempozyum, seminer, konferans, açık oturum düzenlemek ya da benzeri etkinliklerde bulunmak,

6. Sosyologların mesleklerine ilişkin sorunlarına çözüm bulmakta yardımcı olmak,

7. Ülkemizde sosyolojik düşünüşün etkin ve yaygın bir kimlik kazanması amacıyla yayınlar yapmak,

8. Sosyoloji dalında lisans ya da yüksek lisans yapan başarılı ve olanakları kısıtlı öğrencilere dernek gelirinin en az %10'u tutarında karşılıksız burs vermek.

7-SOSYOLOJİ MEZUNLARI DERNEĞİ (SOMDER)

Türkiye’de sosyoloji alanında kurulan derneklerden yedincisi “Sosyoloji Mezunları Derneği”dir. Kısa adı SOM-DER’dir. Merkezi İstanbul’da olan bu dernek 25.12.2007 tarihinde kurulmuştur. Dernek düzenli olarak mezunlarına hizmet içi eğitim tarzında kurslar açmakta, sempozyum ve benzeri toplantılar düzenlemektedir. Dernek kendini şöyle tanıtmaktadır:

Kısa adı SOMDER olan Sosyoloji Mezunları Derneği, sosyoloji mezunlarının bir araya gelerek 25 Aralık 2007 tarihinde İstanbul’da kurduğu bir sivil toplum örgütüdür. Sosyoloji mezunlarının anayasal, demokratik, mesleki haklarını korumayı ve kendi aralarında dayanışmasını geliştirmeyi hedeflemektedir. Yönetim kurulu toplantılarının yanı sıra komisyonlar ve çalışma grupları şeklinde toplanarak faaliyet yürüten derneğimiz bütün sosyoloji mezunlarının katılımına açıktır. SOMDER’in amacı,

- *Türkiye ve yurt dışındaki üniversitelerin sosyoloji bölümlerinden, lisans derecesiyle mezun olan sosyologların mesleki, ekonomik, sosyal, toplumsal, kültürel sorunları ile ilgilenmek;*
- *Anayasal ve demokratik haklarını koruyup geliştirmek;*
- *Sosyologların araştırma süreçlerinde uğradıkları mağduriyetlere / engellemelere karşı mücadele etmek ;*
- *Sosyologlar arasında birlik, dayanışma ve yardımlaşmayı sağlamak;*
- *Sosyoloji biliminin diğer sosyal bilimlerle ilişkisini kurup, disiplinlerarası tartışma ve buluşma noktaları oluşturmak ;*
- *Bilim olarak sosyoloji ile sosyolojinin mesleki boyutunu buluşturmak ;*
- *Sosyoloji eğitiminin niteliğini arttırmaya yönelik çalışmalar yürütmek;*
- *Sosyolojik araştırmaları örgütlemek veya akademi dışında bağımsız araştırma yürütmek isteyen sosyoloji mezunlarına olanaklar sağlamak ;*
- *Diğer meslek dernekleri ve sivil toplum örgütleri ile dayanışma temelli ilişki geliştirmek ;*
- *Sosyologların mesleki saygınlığını zedeleyen koşulların değiştirebilmesini, sosyoloji bilimine ve sosyologlara alanda daha fazla yer açılmasını sağlamak.*

Bu amaçlar doğrultusunda SOMDER şu çalışma alanlarında faaliyet yürütmektedir:

- *Sosyoloji mezunlarının birlikteliğini ve dayanışmasını geliştirmek amacıyla dayanışma ağları kurmaktadır.*

- *Sosyoloji bölümü mezunlarının istihdamı, sosyolog kadro tahsisi, kamuda ve / veya özel sektörde özlük haklarının iyileştirilmesi gibi her türlü mesleki sorunun çözümü için mücadele etmektedir.*
- *Türkiye'deki sosyoloji eğitimi ve sosyolojik bilgi üretimi hakkında araştırmalar örgütlemektedir.*
- *'Eleştirel' bir bilimsel disiplin olan sosyoloji ile 'pratik' bir meslek olarak sosyolojinin arasındaki mesafeyi kapatmaya yönelik çalıştay, konferans, seminer, eğitim vb. faaliyetler gerçekleştirmektedir.*
- *Araştırmaları nedeniyle mağduriyete uğrayan sosyolog veya sosyalbilimcilerle dayanışma ilişkileri örgütlemektedir.*
-

8-SOSYOLOGLAR DERNEĞİ

Sosyoloji derneklerinden sekizincisi “Sosyologlar Derneği”dir. Derneğin merkezi İstanbul'dadır. Dernek münhasıran kamuda çalışan sosyologların iş tanımları, kadro tanımları ile ilgilenmektedir. Dernek faaliyetlerini şöyle ifade etmektedir:

Dernek “TÜRKİYE’NİN SOSYOLOJİYE İHTİYACI VAR” sloganıyla; Türkiye’de sosyolojinin gelişmesine katkı sunmak ve sosyolog unvanına sahip kişilerin dayanışma ve iletişim ağlarını geliştirmek, iş yaşamının tüm alanına dair yaşanan mesleki sorunların paylaşılmasını sağlayarak etkili çözümler üretilmesi için girişimlerde bulunmak ve Türkiye’de sosyolog istihdamının arttırılmasına yönelik çalışmalar yapmak amacı ile kurulmuştur.

Dernekçe Sürdürülecek Çalışma Konuları ve Biçimleri

1-Faaliyetlerinin etkinleştirilmesi ve geliştirilmesi için araştırmalar yapmak,

2-Kongre, kurs, seminer, konferans, açık oturum ve panel gibi eğitim çalışmaları düzenlemek ve komisyonlar oluşturarak ihtiyaç duyulan alanlarda araştırmalar yaptırmak,

3-Amacın gerçekleştirilmesi için gerekli olan her türlü bilgi, belge, doküman ve yayınları temin etmek, dokümantasyon merkezi oluşturmak, çalışmalarını duyurmak için amaçları doğrultusunda gazete, dergi, kitap gibi yayınlar çıkarmak; bu yayınları üyelerine dağıtmak üzere çalışma ve bilgilendirme bültenleri çıkarmak,

4-Amacın gerçekleştirilmesi için sağlıklı bir çalışma ortamını sağlamak, her türlü teknik araç ve gereci, demirbaş ve kırtasiye malzemelerini temin etmek, internet iletişimini sağlamak ve çalışmalarını duyurmak- organize etmek için site kurmak,

5-Gerekli izinler alınmak şartıyla yardım toplama faaliyetlerinde bulunmak ve yurt çinden ve yurt dışından, özel ve tüzel kişilerden bağış kabul etmek,

6-Tüzük amaçlarının gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyduğu gelirleri temin etmek amacıyla iktisadi, ticari ve sanayi işletmeler kurmak ve işletmek,

7-Üyelerinin yararlanmaları ve boş zamanlarını değerlendirebilmeleri için lokal açmak, sosyal ve kültürel tesisler kurmak ve bunları tefiş etmek,

8-Üyeleri arasında beşeri münasebetlerin geliştirilmesi ve devam ettirilmesi için yemekli toplantılar, konser, balo, tiyatro, sergi, spor, gezi ve eğlenceli etkinlikler vb. düzenlemek veya üyelerinin bu tür etkinliklerden yararlanmalarını sağlamak,

9-Dernek faaliyetleri için ihtiyaç duyulan taşınır, taşınmaz mal satın almak, satmak, kiralamak, kiraya vermek ve taşınmazlar üzerinde aynı hak tesis etmek,

10-Amacın gerçekleştirilmesi için gerek görülmesi durumunda vakıf kurmak, federasyon kurmak veya kurulu bir federasyona katılmak, Gerekli izin alınarak derneklerin izinle kurabileceği tesisleri kurmak,

11-Uluslararası faaliyette bulunmak, yurt dışındaki dernek veya kuruluşlara üye olmak ve bu kuruluşlarla proje bazında ortak çalışmalar yapmak veya yardımlaşmak,

12-Derneğin amacını gerçekleştirmek üzere, benzer amaçlı derneklerden, işçi ve işveren sendikalarından ve meslekî kuruluşlardan maddî yardım almak ve adı geçen kurumlara maddî yardımda bulunmak,

13-Amacın gerçekleştirilmesi için gerek görülmesi halinde, 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun hükümleri saklı kalmak üzere, kamu kurum ve kuruluşları ile görev alanlarına giren konularda ortak projeler yürütmek,

14-Dernek üyelerinin yiyecek, giyecek gibi zaruri ihtiyaç maddelerini ve diğer mal ve hizmetlerle kısa vadeli kredi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sandık kurmak,

15-Gerekli görülen yerlerde şube ve temsilcilikler açmak,

16-Derneğin amacı ile ilgisi bulunan ve kanunlarla yasaklanmayan alanlarda, diğer derneklerle veya vakıf, sendika ve benzeri sivil toplum kuruluşlarıyla ortak bir amacı gerçekleştirmek için plâtıformlar oluşturmak.

9-YENİDEN SOSYOLOJİ DERNEĞİ (YESO-DER)

Türkiye'deki sosyoloji derneklerinin dokuzuncusu "Yeniden Sosyoloji" adını taşımaktadır. YESO-DER kısaltma adını kullanan bu dernek 2012 yılında kurulmuştur. Merkezi Mersin'dir. Dernek adını Prof. Dr. Korkut Tuna'nın Yeniden Sosyoloji adlı kitabından hareketle almıştır. Yeso-Der'in Vizyon - Misyon kendileri tarafından şöyle ifade edilmektedir.

Vizyonumuz;

Toplumbilimin ilgi alanına giren muhtelif konular dahilinde sosyolojik çalışmalar yaparak toplum çıkarlarını en üst hedef edinmek ve bu doğrultuda gelişimi engelleyen sosyal problemleri en aza indirgeyerek ülkenin kalkınmasına ve yaşam kalitesinin yükselmesine katkıda bulunmak.

Misyonumuz;

. Turkiyede'ki tüm sosyologları ve sosyolojiye ilgi duyan herkesi bir araya getirmek,

. Ülkede yıllardır hakim olan teorik sosyoloji yerine giderek önem kazanan "uygulamalı sosyoloji" alanında çalışmalar yürütmek.

. Risk toplumu bağlamında toplum sağlığını tehdit eden sosyal riskleri ve tehlikeleri önceden görebilmek ve sorunlar meydana gelmeden önlemler alabilmek için sosyal analizler yaparak raporlar hazırlamak.

- . Sosyal ve kültürel risklere karşı insanı ve toplumu anlamak ve çözümlmek.
- . Sosyologların etkin gücünün varlığını ülkemize benimsetmek.
- . Gelişen Türkiye’de projeler vasıtasıyla sosyologların bilgi birikiminden yararlanılmasını sağlamak.
- . Sosyologların kamuda ve özel sektördeki istihdam ve mesleki itibarları konusunda iyileştirmelerin yapılmasını sağlamak.
- . Sosyologların mesleki özlük hakları konusunda düzenlemeler yapmak ve bunların korunmasını sağlamak.
- . Sosyologların tüm bakanlıklar bünyesinde, gerekliliği neticesinde istihdamını sağlamak.
- . “Türkiye’nin Sosyologlara ihtiyacı var.” doğruluğunu ülke realitesine sunmak.

10-İZMİR SOSYOLOJİ DERNEĞİ

Türkiye’deki onuncu sosyoloji derneği İzmir Sosyoloji Derneği olup 2016 yılında kurulmuştur. Merkezi İzmir’dedir. Bu dernek Vizyon ve Misyonunu şöyle ifade etmektedir:

VİZYONUMUZ

Sosyologlar günümüz dünyasını “Küresel köy ” günümüz toplumlarını ise “Risk toplumları ” olarak nitelendirmektedir.

Gelişmiş ülkeler sanayi toplumlarından bilgi toplumuna geçiş yaparken, gelişmekte olan ülkeler bir yandan bir üst lige geçmeye çabalarırken, diğer yandan da küreselleşmenin getirdiği risklerle baş etmeye çalışmaktadırlar.

Az gelişmiş ülkeler ise bir yandan sürükledikleri iç çatışma ile mali ve insan kaynaklarını tüketirken diğer yandan da çoğu gelişmiş ülkelere yönelik olmak üzere büyük bir göç dalgasına yol açmışlardır.

Başta bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler olmak üzere yaşanan değişimler, Sosyologların öngördüğü risk toplumunun ortaya çıkışında zemin hazırlamaktadırlar.

Bu nedenle risk toplularında daha çok sayıda ve daha nitelikli Sosyologlara olan ihtiyaç her zamankinden daha fazladır.

MİSYONUMUZ

Sosyoloji, insan yaşamıyla ilgilenen geniş kapsamlı bir alandır. İnsanlar başkalarıyla toplumsal bir bağ kurmadan çocuk olarak gelişemez ya da yetişkin olarak varlıklarını sürdürmezler

Bu nedenle tüm insanlar bir topluma aittir ve toplum olmaksızın insanın varlığını sürdürmesi güçtür.

Modern toplumların gelişiminin ardındaki itici güç sosyolog ve sosyal bilimcilerinin de katkılarıyla oluşturulmuş kalıcı toplumsal sözleşmeleridir.

Günümüzde gelişmiş toplumlarda sanayi toplumundan bilgi toplumuna evrilmiş, gelişmiş robotları, sürücüsüz otomobiller ve makine üretebilen üç boyutlu yazıcılarla “Dördüncü sanayi devrimi ” ne geçiş yapmışlardır.

Ülkemizin ise ekonomik büyüklük olarak G-20 ülkeleri arasında olmakla birlikte bir yandan orta gelir orta teknoloji döngüsünden kurtulmaya çalışmakta diğer yandan da küreselleşme olgusunun getirdiği toplumsal risklerle baş etmeye çabalamaktadır.

Sosyolojinin ilgi alanına giren sosyal riskleri azaltabilmenin en etkili yöntemi ise Anayasamızın da emredici hükmü olan Sosyal devlet ilkesinin etkin kullanımı ile mümkündür.

Bu da merkezi yönetim yerel yönetim ve diğer toplumsal projelerde daha çok sayıda Sosyolog ve Sosyal bilimcinin istihdamı ve kaynak aktarımı ile mümkündür.

Bu nedenlerle İZMİR SOSYOLOJİ DERNEĞİ olarak tüzüğümüzde yazılı diğer faaliyetler yanında kamusal alanda daha çok sayıda Sosyolog ve Sosyal bilimci istihdamı öncelikli misyonumuz olacaktır.

KAYNAKÇA

Sencer, Muzaffer (1988) “Mehmet Ali Şevki”, iç. Emre Kongar (ed.)Türk Toplum Bilimcileri 2, ss. 33-65. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Toprak, Zafer (1987) “Türk Bilgi Derneği (1914) ve Bilgi Mecmuası”, iç. Ekmeleddin İhsanoğlu(der.) Osmanlı İlmî ve Meslekî Cemiyetleri, ss.247-254. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Ülken, Hilmi Ziya (1950) “Türk Sosyoloji Cemiyeti”, Sosyoloji Dergisi 6: 137-139.

Ülken, Hilmi Ziya (1979) Türkiye’de Çağdaş Düşünce Tarihi. İstanbul: Ülken Yayınları.